

ทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ชาญณรงค์ ผาดจันทิก¹

The Attitude of Tourist Guides Toward Ecotourism Management in Prachuap Khiri Khan Province

Channarong Padjantuek¹

Received 13/03/2020

Revised 06/04/2020

Accepted 23/04/2020

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ มัคคุเทศก์ที่ทำงานให้กับบริษัทนำเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งรวมทั้งมัคคุเทศก์อิสระและมัคคุเทศก์ประจำ จำนวน 45 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานเป็นแบบนอนพารามตริก โดยใช้วิธีของ Mann-Whitney Test

ผลการศึกษาพบว่า มัคคุเทศก์ส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 5 ปี มากกว่าครึ่งหนึ่งเคยเข้ารับการอบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เคยเดินทางไปท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 1-3 ครั้ง ระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการเห็นความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทัศนคติอยู่ในระดับสูง การทดสอบสมมติฐานพบว่า มัคคุเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม และประสบการณ์ส่วนตัวในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีทัศนคติต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ทัศนคติ มัคคุเทศก์ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Abstract

This research aims to study the attitude of Thai guides toward Eco-tourism management in Prachuap Khiri Khan Province. The sampling in the study is the 45 guides who work for the tour companies in Prachuap Khiri Khan Province and have guiding licenses. They were asked a series of questions on the questionnaire. Data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation and using Nonparametric Statistics for testing hypothesis by mean of Mann-Whitney Test.

The results of study showed that they were from small business families and had working experiences less than 5 years. They were trained and had personal experiences on Eco-tourism. The tourist guide's attitude

¹ คณะอุตสาหกรรมบริการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Hospitality and Tourism Industry Rajamangala University of Technology Rattanakosin

E-mail: channarong.pad@rmutr.ac.th

towards Eco-tourism management was divided into 2 areas: knowledge and understanding of ecotourism management have a moderate level of attitude and on the importance of tourism management attitude was high. Hypothesis testing found that tour guides with different work experience, training and personal experiences in tourism had no different attitude on ecotourism management.

Keyword: attitude, tourist guides, ecotourism management

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการดำเนินชีวิตที่จำเป็นของมนุษย์ในปัจจุบัน อีกทั้งยังถือเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของประเทศ ซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยยังคงมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย ยังคงมีศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวมากมาย อาทิ ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ โดยในปี พ.ศ.2560 World Economic Forum : WEF ได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 32 จาก 137 ประเทศ สูงขึ้นจากอันดับของปีที่ผ่านมา โดยประเทศไทยมีคะแนนภาวะเศรษฐกิจมหภาคและโครงสร้างพื้นฐานที่ดีขึ้น (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561, หน้า 7)

การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยที่ผ่านมาได้สร้างความนิยมทำให้เกิดกระแสการท่องเที่ยวที่ขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลได้จากการที่แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศที่น่าดึงดูดใจ เพราะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีความสวยงามและหลากหลาย ตลอดจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้เป็นอย่างดี จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวอย่างต่อเนื่อง (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559, หน้า 2; ภูวดล บัวบางพลู, 2561, หน้า 94)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบของการไปแหล่งที่เป็นธรรมชาติ หรือการท่องเที่ยวที่เข้าไปมีส่วนร่วมและสัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง ตลอดจนต้องการได้รับความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่ไปเยือน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับการส่งเสริมให้เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ป้องกันและกำจัดมลพิษ โดยการศึกษาหาความรู้เพื่อให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและการจัดการการท่องเที่ยวจนเกิดกระจายรายได้สู่ชุมชน ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงไม่ได้คำนึงถึงแต่สภาพแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังหมายถึงความยั่งยืนของสังคมและเศรษฐกิจอีกด้วย (ประชิด สกฤษณ์พัฒน์, วิมล จิโรจพันธุ์ และอุดม เขยกิจวงศ์, 2554, หน้า 70-71; อุทิศ สังขรัตน์ และธเนศ ทวีบุรุษ, 2558, หน้า 17)

การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยโดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งต้องอาศัยการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีคุณภาพและอยู่ในภาวะสมดุล ยังมีสถานการณ์ที่ต้องพิจารณาเนื่องจากมีข้อจำกัด ปัญหา อุปสรรค ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะ และขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อทั้งในฝ่ายผู้ให้บริการและฝ่ายผู้รับบริการหรือนักท่องเที่ยว ได้ส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมลง จากการใช้ประโยชน์แหล่งท่องเที่ยวโดยขาดการดูแลรักษา เกิดการทำลายระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขึ้นของมลพิษ ขยะ และของเสีย ซึ่งเกิดจากการขาดความรู้และทักษะในการจัดการท่องเที่ยว และการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลให้การบริการท่องเที่ยวไม่ได้มาตรฐาน และแหล่งท่องเที่ยว

ไม่ได้รับการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสม ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะของผู้มีส่วนได้เสีย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะบุคลากรที่มีบทบาทในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญ ซึ่งต้องได้รับการยกระดับทั้งในด้านความรู้ที่จำเป็น ทักษะในการจัดการเชิงธุรกิจ และเชิงสังคมสิ่งแวดล้อม รวมทั้งจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดขึ้นขีดความสามารถในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559, หน้า 3)

ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต้องคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของพื้นที่ การจัดอย่างเหมาะสม และบุคลากรที่ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งเช่นกันในการดูแล และป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นต่อแหล่งท่องเที่ยวหรือระบบนิเวศนั้นก็คือ มัคคุเทศก์ ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่นักท่องเที่ยวให้ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ เนื่องจากโดยทั่วไปแล้วนักท่องเที่ยวจะถือได้ว่าเป็นบุคคลต่างถิ่น หรือเป็นคนแปลกหน้าในท้องถิ่นนั้นๆ มัคคุเทศก์จึงเป็นบุคคลที่คอยเป็นสื่อกลางระหว่างนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว มีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสร้างภาพลักษณ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยว ดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้จริงเกี่ยวกับประเทศ และมีหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลที่แท้จริงให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ (คันสนีย์ วงศ์สวัสดิ์, 2557, หน้า 2)

จากความสำคัญของมัคคุเทศก์ในการดูแลและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาว่าทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ว่าเป็นอย่างไร อันจะนำไปสู่การวางแผนทางในการพัฒนาคุณภาพของมัคคุเทศก์สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยทำการศึกษาเฉพาะมัคคุเทศก์ที่ทำงานกับบริษัทนำเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมัคคุเทศก์ดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่มีบัตรอนุญาตในการประกอบวิชาชีพมัคคุเทศก์ ดำเนินการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยการเก็บแบบสอบถาม (Questionnaire) และทำการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น สภาวิจัยแห่งชาติ สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลางเขต 2 ชมรมมัคคุเทศก์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาทำการศึกษาต่อไป

2. ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยหน่วยในการศึกษาคือมัคคุเทศก์ที่ทำงานให้กับบริษัทนำเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งรวมทั้งมัคคุเทศก์อิสระและมัคคุเทศก์ประจำ และมัคคุเทศก์ดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่มีบัตรอนุญาตในการประกอบวิชาชีพมัคคุเทศก์ จากจำนวนมัคคุเทศก์ทั้งสองประเภทที่มีลักษณะตรงตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น มีจำนวนทั้งสิ้น 45 คน ดังนั้น ผู้ทำการศึกษาเห็นว่าจำนวนประชากรเป้าหมายมีจำนวนไม่มากนัก จึงกำหนดให้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเป็นคำถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) และคำถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) โดยแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบบสอบถามประกอบไปด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้แบบวัดทัศนคติของ Likert (Summated Rating Scale) ซึ่งเป็นที่นิยมกันมาก เนื่องจากสะดวก สร้างง่าย รวดเร็วและมีความเชื่อมั่นค่อนข้างสูง โดยวิธีการของ Likert ยึดหลักว่า ทัศนคติทั้งหลายของบุคคลจะมีการกระจายหรือการแจกแจงอยู่ในลักษณะที่เป็นโค้งปกติ ซึ่งสามารถใช้หน่วยความเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นเกณฑ์ในการวัดได้ ดังนั้น มาตราวัดทัศนคติของ Likert จึงประกอบด้วยข้อความคิดเห็นหลาย ๆ ข้อ แต่ละข้อมีคุณค่าทัศนคติตามสเกลระดับของความต่อเนื่อง จากไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly Disagree) ไม่เห็นด้วย (Disagree) ไม่แน่ใจ (Uncertain) เห็นด้วย (Agree) ถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง (Strongly Agree)

โดยมีเกณฑ์ให้คะแนนระดับทัศนคติ คือ

1. 00-2.25	หมายถึง	ต่ำ
2. 26-3.70	หมายถึง	ปานกลาง
3. 71-5.00	หมายถึง	สูง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการแปลผลการศึกษา 2 แบบ คือ

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่และเพื่อทราบลักษณะพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean)

2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน (Testing Hypothesis) เป็นการทดสอบค่าสถิติของลักษณะต่าง ๆ หรือค่าสถิติที่แสดงความสัมพันธ์ หรือต้องการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง เพื่อการสรุปอ้างอิงกลับไปยังประชากรที่ทำการศึกษายาไ้ระดับนัยสำคัญ (Level of Significance) ที่กำหนดไว้ และสถิติอนุมานที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบนอนพารามेटริก (Nonparametric Statistics) เนื่องจากข้อมูลที่ได้มีการแจกแจงเป็นแบบไม่ปกติ โดยใช้วิธีของ Mann-Whitney Test

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้หลังจากที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัว จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะข้อมูลเบื้องต้น คือ (1) เพศ เพศหญิงจะมีมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 62.9 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 37.1 (2) อายุ โดยกลุ่มอายุที่มีจำนวนมากที่สุด มีอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 80 (3) ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.3 (4) รายได้ส่วนมากจะมีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 45.7 (5) สถานะทางครอบครัว เกือบทั้งหมดของ

กลุ่มตัวอย่างมีฐานะทางครอบครัวปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 97.1 (6)พื้นฐานทางครอบครัว เกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างมีพื้นฐานทางครอบครัวประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 45.7

2. ประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีลักษณะข้อมูลเบื้องต้น คือ (1)ประสบการณ์ทำงาน : กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 5 ปี โดยคิดเป็นร้อยละ 62.9 (2)ด้านการฝึกอบรมของมัคคุเทศก์ : กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งเคยเข้ารับการอบรมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็นร้อยละ 62.9 (3) ประสบการณ์ส่วนตัวของมัคคุเทศก์ในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กลุ่มตัวอย่างที่เคยเดินทางไปท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 1-3 ครั้ง และมากกว่า 6 ครั้ง มีจำนวนใกล้เคียงกัน โดยคิดเป็นร้อยละ 37.1 และ 31.4 ตามลำดับ

3. ในการศึกษาระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์ต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการเห็นความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการเห็นความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หากพิจารณาในภาพรวมทั้ง 2 ด้าน ระดับทัศนคติอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย รวมเท่ากับ 3.83 แต่หากพิจารณาในแต่ละด้านจะพบว่า ระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 3.70 และด้านการเห็นความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ย 3.96 ตามลำดับ จากภาพรวมของระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์ที่อยู่ในระดับสูงนั้น หมายถึงมัคคุเทศก์มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยรวมของทัศนคติต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และระดับของทัศนคติโดยแยกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

ทัศนคติ	$\bar{x}$	SD.	ระดับ
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.70	0.56	ปานกลาง
2. การเห็นความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	3.96	0.89	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.83	0.72	สูง

4. ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : จากการศึกษาพบว่า ระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์อยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 3.70 โดยเรื่องที่มัคคุเทศก์มีทัศนคติเกี่ยวกับด้านความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่ต้องให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เพียงแต่มีรายได้ก็พอ มีค่าเฉลี่ย 4.23 ส่วนเรื่องที่มัคคุเทศก์มีทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ไม่รวมถึงสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ มีค่าเฉลี่ย 3.17

5. ด้านการเห็นความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : จากการศึกษาพบว่า ระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์อยู่ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ย 3.96 โดยเรื่องที่มัคคุเทศก์ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ เรื่องการทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อทำลายสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ย 4.54 ส่วนเรื่องที่มัคคุเทศก์ให้ความสำคัญน้อยที่สุดหรืออาจให้ความสำคัญที่คลาดเคลื่อนคือ เรื่องการซื้อขายของที่ระลึกที่ทำจากพืชหรือสัตว์น้ำเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นคำถามเชิงลบ มีค่าเฉลี่ย 3.40 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

6. มัคคุเทศก์ที่มีปัจจัยด้านประสบการณ์ต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกันมีทัศนคติต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม และประสบการณ์ส่วนตัวในการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันมีทัศนคติด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบทัศนคติต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของมัคคุเทศก์ต่อปัจจัยด้านประสบการณ์ที่แตกต่างกัน โดยวิธีของ Mann-Whitney Test

ปัจจัยประสบการณ์	Z	Sig. (2 tailed)
ประสบการณ์การทำงาน	-0.171	0.864
การฝึกอบรม	-1.813	0.070
ประสบการณ์ส่วนตัวในการท่องเที่ยว	-0.365	0.715

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์อยู่ในระดับปานกลางในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ไม่ต้องให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เพียงแต่มีรายได้ก็พอ ส่วนเรื่องที่มีมัคคุเทศก์มีทัศนคติด้านความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ ไม่รวมถึงสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งทั้งสองข้อเป็นคำถามเชิงลบ ทำให้อาจเกิดเข้าใจผิดด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย อีกทั้ง ต้องมุ่งเน้นให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย เพราะการมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สอดคล้องกับคำกล่าวของชัยรัตน์ จุสปาโล (2561, หน้า 63) กล่าวว่าหลักสำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ที่จะช่วยให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้สามารถคงอยู่ได้อย่างสมบูรณ์ ชุมชนจะต้องเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ด้วยชุมชนควรมีส่วนร่วมอย่างน้อย 4 ประการคือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมเรียนรู้ ร่วมรับประโยชน์ ด้วยพื้นที่ในชุมชนมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าหรือสามารถกล่าวได้ว่ามีทุนทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาที่มีศักยภาพ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตชุมชน

2. ด้านการเห็นความสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ระดับทัศนคติของมัคคุเทศก์อยู่ในระดับสูงในเรื่องที่มีมัคคุเทศก์ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ เรื่องการทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยวจะส่งผลต่อการทำลายสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ส่วนเรื่องที่มีมัคคุเทศก์ให้ความสำคัญน้อยที่สุดหรืออาจให้ความสำคัญที่คลาดเคลื่อนคือ เรื่องการซื้อของที่ระลึกที่ทำจากพืชหรือสัตว์น้ำเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เป็นเรื่องตึงเครียดที่มีมัคคุเทศก์ยังมีการให้ความสำคัญกับปัญหาขยะในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความเปราะบางต่อสิ่งรบกวนและสิ่งแปลกปลอมค่อนข้างมาก ซึ่งจะทำให้มัคคุเทศก์ดูแลเรื่องการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว ทำให้สภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวไม่ถูกทำลายและเกิดความเสื่อมโทรมเนื่องจากปัญหาขยะ ส่วนเรื่องการซื้อของที่ระลึกที่ทำจากพืชหรือสัตว์น้ำเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ มัคคุเทศก์อาจเกิดความเข้าใจผิดที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนนำเอาทรัพยากรธรรมชาติมาทำของที่ระลึก เพื่อให้ชุมชนเกิดรายได้ แต่มันกลายเป็นเรื่องที่ทำให้เสียสมดุลทางธรรมชาติหรือระบบ

นิเวศ สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเน้นความยั่งยืนทางนิเวศวิทยาและอยู่บนพื้นฐานของความพยายามไม่รบกวนแหล่งธรรมชาติ จะต้องจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมแท้ให้มากที่สุดแล้ว ยังควรที่จะทำให้สภาพแวดล้อมมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (เพ็ญศรี ฉรินง, 2558, หน้า 10)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับมัคคุเทศก์ มัคคุเทศก์ท้องถิ่น คนในชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดูแลทรัพยากร วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชนได้อย่างยั่งยืน
2. ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในการกำหนดนโยบาย วางแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน
3. ส่งเสริมการผลิตสินค้าในชุมชนท้องถิ่น เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสินค้าที่ไม่กระทบต่อทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รายการอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). **หลักสูตรแม่ข่ายองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ: กรมการท่องเที่ยว.
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). **แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561 – 2564 ของกรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: วิไอพี ก๊อปปีปรินท์.
- ชัยรัตน์ จุสปาโล. (2561). **การพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่ชุมชนเกาะหมาก จังหวัดพัทลุง**. (รายงานการวิจัย). สงขลา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย.
- ประชิด สกฤษณ์พัฒน์, วิมล จิโรจน์พันธุ์ และอุดม เขยกิจวงศ์. (2554). **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- เพ็ญศรี ฉรินง. (2558). **แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว จังหวัดกาญจนบุรี**. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์นมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(1), 1-14.
- ภูวดล บัวบางพลู. (2561). **แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนอุทยานแห่งชาติเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี**. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 12(2), 91-101.
- คันสนีย์ วงศ์สวัสดิ์. (2557). **แนวทางในการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ไทยตามมาตรฐานมัคคุเทศก์ไทย และมาตรฐานสมรรถนะขั้นพื้นฐานวิชาชีพมัคคุเทศก์อาเซียน: กรณีศึกษา อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- อุทิศ สังขรัตน์ และธนศ ทวีบุรุษ. (2558). **การจัดการท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์และวิถีชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศพื้นที่ภาคใต้**. (รายงานการวิจัย). สงขลา: คณะศิลปศาสตร์และคณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.